

Aluevaltuustoaloite huumekuolemien ehkäisystä THL:n toimenpideohjelmalla

Huumekuolemien määrä on kääntynyt Suomessa jyrkkään kasvuun, minkä asiantuntijat ovat nimittäneet kansalliseksi hätätilaksi. Vuonna 2023 huumeisiin kuoli 310 ihmistä, kun vuotta aikaisemmin luku oli 250. Kasvua on neljännes. Alle 25-vuotiaiden huumekuolemat lähes kaksinkertaistuivat vuodessa, vaikka jo aiemmin Suomi on johtanut tilastoja nuorten huumekuolemista Euroopassa. Kokonaisuudessaan Suomessa on nyt reilusti enemmän huume- kuin liikennekuolemia vuosittain. Ongelma näkyy vahvasti meillä Pirkanmaalla, kuten [Huumeilmiöt Pirkanmaalla](#) -raportti osoittaa.

Suurin osa huumekuolemista on tapaturmaisia ja estettävissä olevia myrkytyksiä, joissa ihminen kuolee käytettyään lääkeliikkeitä, alkoholia ja rauhoittavia lääkkeitä samaan aikaan.

Huumekuolemien ehkäisyyn on olemassa tutkitusti tehokkaita menetelmiä, joiden saatavuutta tulee edelleen lisätä ja vahvistaa. THL on luonut [toimenpideohjelman](#) huumekuolemien ehkäisyn Suomen mallista, jossa esitetään kaksitoista teemaa ja menetelmää huumekuolemien vähentämiseksi:

- Opioidikorvaushoito on yksi tärkeimmistä, tutkituimmista ja tehokkaimmista menetelmistä opioidiriippuvuuden hoidossa.** Huumekuolemien ehkäisyn tärkeimpänä tavoitteena tulee olla opioidikorvaushoidon saatavuuden parantaminen ja nopea hoitoon pääsy, sillä suuri osa kuolemista tapahtuu hoidon ulkopuolella. Myös muihin huumeriippuvuussairauksiin tulee tarjota sekä lääkkeellisiä että lääkkeettömiä hoitomuotoja potilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Huumeita käyttävien ihmisten terveysneuvonta.** Terveysneuvontapalveluihin pääsy tulee tehdä mahdollisimman helpoksi kaikkialla Suomessa. Palveluita tulee olla kattavasti ja joustavasti saatavilla huomioiden huumeita käyttävien ihmisten määrä ja tarpeet eri alueilla.
- Käyttöhuone (huumehaittojen ehkäisykeskus).** Valvottujen käyttötilojen kokeilua varten tulisi säätää erillislaki, jolla mahdollistetaan käyttötilojen kokeilu. Käyttöhuonekokeilusta saataisiin tärkeää tietoa, miten palvelu vaikuttaa huumekuolemiin ja huumeiden julkisesta käytöstä koituviin haittoihin.
- Kotiin vietävän naloksonin ja siihen liittyvän ensiapukoulutuksen pilotointi.** Naloksonia pitäisi olla Suomessa paremmin saatavilla ja saatavuuden lisäämisen yhteydessä tulisi kouluttaa niin ammattilaisia kuin huumeita käyttäviä tunnistamaan yliannostuksen merkit sekä antamaan ensiapua yliannostustilanteissa. Naloksoniohjelma kannattaisi ottaa kokeiltavaksi erityisesti alueilla, joissa opioidien ongelmakäyttöä on runsaasti.
- Avun hälyttämisen kynnyksen madaltaminen.** Huumeita käyttävien ihmisten ja viranomaisten keskinäistä luottamusta tulisi edelleen vahvistaa, jotta avun hälyttämisen kynnystä saadaan laskettua.
- Tiedottaminen.** Suomessa on tarvetta parantaa ja nopeuttaa tiedonkulkua eri viranomaisten, alueiden ja kuntien palveluntarjoajien sekä huumeita käyttävien ihmisten välillä. Suomeen tulisi perustaa nopean tiedonvälittämisen kanava.
- Kampanjat.** Kampanjointia tulee suunnata eri kohderyhmille, joita ovat huumeita ongelmallisesti käyttävät ihmiset, alle 25-vuotiaat nuoret sekä huumeita satunnaisesti käyttävät ja huumeita kokeilevat, päätöksentekijät ja ammattilaiset sekä suuri yleisö.
- Poliisin kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen.** Poliisin, kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin yhteistyötä tulee edelleen syventää ja monipuolistaa. Päihteitä käyttävien hoitoonohjausta ja pääsyä avun piiriin on tuettava ja edistettävä.
- Stigman vähentäminen.** Päihdeongelmiin, päihteitä käyttäviin ihmisiin ja päihdepalveluihin liittyvien virheellisten ja kielteisten käsitysten vähentämiseksi on jatkettava aktiivista työtä. Päihteitä käyttäviin ihmisiin kohdistuvien kielteisten asenteiden ja ennakkoluulojen vähentäminen on tärkeää, sosiaali- ja terveyspalveluissa ja laajemmin koko yhteiskunnassa.

10. **Puettava teknologia.** Suomessa olisi tarve aloittaa yliannostusten ehkäisyyn liittyvän puettavan laitteen prototyypin kehittämis- ja tutkimustyö. Uudet teknologiset innovaatiot saattavat avata merkittäviä mahdollisuuksia ehkäistä huumekuolemia Suomessa.
11. **Ainetunnistuspalvelu.** Ainetunnistuspalvelun avulla voisi olla mahdollista saada täydentävää, yksityiskohtaista ja ajankohtaista tietoa markkinoilla liikkuvista huumeaineista muiden seurantamenetelmien tueksi.
12. **Huumeiden käytön dekriminointi.** Rangaistavuuden poistaminen voisi madaltaa avun hälyttämisen kynnystä, kun tilanteessa paikalla oleville ei tulisi rikosoikeudellisia seuraamuksia. Lisäksi useiden uusien palveluiden ja menetelmien, kuten käyttöhuoneiden ja ainetunnistuspalvelun, kokeilu ja käyttöönotto helpottuisivat.

Huumekuolemien ehkäisyyn asiantuntijaryhmä (HEAR) on valinnut tärkeäksi painopisteeksi nuorten huumekuolemien ehkäisyyn sekä huumeita käyttävien ja käytöstä toipuvien ihmisten osallisuuden edistämisen. Huumeita käyttävien ihmisten ottaminen mukaan heidän hyvinvointiaan koskeviin keskusteluihin ja ratkaisuihin on erityisen tärkeää, jotta huumekuolemien määrä saataisiin laskuun.

Osa toimenpide-ehdotuksista vaatisi lainsäädännöllisiä muutoksia, joihin hyvinvointialue ei voi suoraan vaikuttaa, mutta merkittävää osaa toimista voimme edistää.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialue tekee selvityksen siitä, miten toimenpiteet huumekuolemien ehkäisemiseksi toteutuvat tällä hetkellä hyvinvointialueella. Sekä selvityksen pohjalta tekee tarvittavat muutokset niiden kohtien edistämiseksi, jotka eivät tällä hetkellä toteudu.

Allekirjoittajat:

Julia Sangervo (vihr.)
Satu Hintikka (vihr.)
Iina Hänninen (vihr.)
Niina Melkko (vihr.)
Henri Backman (vihr.)
Ella Näsi (vihr.)
Kukka Kunnari (vas.)
Mikko Aaltonen (vas.)